

Subjekt

Grammatik och lingvistik

L2/II

Jan Lindström

Subjektsledet

- nominalt led (+ finit verbfras = sats)
- nominalfras, nominal bisats, infinitivfras = nominala led
  - *han, Maria, den stora hingsten (som springer där borta)*
  - *att Finland betalade sin krigsskuld*
  - *om hon kan resa i morgon*
  - *att tala sanning*

Subjektstvång

- dock:
  - direktiva satser
    - *Kom hit nu!*
  - en del relativsatser
    - *(Boken) som ligger på bordet (är utgiven av SLS).*
  - underförstått subjekt
    - *Får ej övertäckas.*

Saknas ett referentiellt subjekt?

- Då införs en platshållare, **expletivt det**
  - ger en plats åt subjektet i satsens rematiska del = slutfältet
    - *Nuförtiden talas det mycket om klimatförändring.*
    - *Eftersom det ligger ett postkontor runt hörnet är saken lätt ordnad.*
    - *Det är nyttigt med bananer.*
    - *Det blir mörkt.*
    - *Det var Hamilton som vann den här gången.*

Subjekt i fa-sats

- S är satsbas eller i mittfältet efter finit verb
  - S i mittfältet föregås av
    - satsadverbial, reflexivt objekt
      - *I värsta fall väntar inte bussen.*
      - *Annars riktar sig företagen mest på att minska personalen.*
  - postponerade subjekt
    - *Det är roligt att du kunde komma.*
    - *Var det nödvändigt att gå fram så brutalt?*

Subjekt i af-sats

- S är först i mittfältet (s-a-f)
  - *Även om hon inte mindes farsdagen blev han inte arg.*
  - Också a-s-v-följd i vissa bisatser
    - *Även om inte skörden blir större så blir ju kostnaden för att producera det lägre.*
- S är satsbas – subjunktionen som introduceras
  - *Jag undrar vilka som blivit godkända i tentan.*

Subjektets form och funktion

- Definita NP:n vanligare som subjekt – subjektet fungerar ofta som satsens tema
- Restriktioner mot nakna NP:n
  - *Kostym är alltid fint.*
- Subjektet anger något avgränsat
  - individuativ referens, aktuell, unikt identifierbar
- Mindre typiska subjekt:
  - dividuala, svagt referentiella NP:n, nominala bisatser, infinitivfraser
- Subjektets semantiska roll
  - den mest aktiva eller rörliga aktanten:
    - agens – upplevare – föremål – plats

Satsens informationsstruktur

- Subjektet är temat – utgångspunkt för satsen (det som talaren påstår något om)
  - fundament = tema l. "topik", "fokus"
  - behöver inte vara ett framhävt eller kontrastivt tema
- Subjektet är talaren / tänkaren
- Subjektesreferenten förutsätts vara känd
  - tendens till bestämt species
  - även generiska referenter

Egentligt subjekt

- Ett verbfrasled, position i slutfältet vid N (objektsplatsen)
  - *Det går ingen buss i dag.*
  - *Det hördes spridda skratt från salongen.*
  - *Det ligger några torra vedpinnar i korgen.*
  - *Hur många rum ryms det i de där små villorna?*
  - *Det gick som ett spöke genom salongen.*
- Ett expletivt *det* funferar som formellt subjekt

- med satsen uttrycks befintlighet (rumsadverbial)
  - Ovanför oss gapade det ett stort hål.
- en ny referent förs in (ingår i satsens rematiska del)
  - *Rummet var trångt men välinrett. Det fanns ett skrivbord i björk.*